

Andrzej Tomas

Ołtarz św. Iwona w Piotrkowie Trybunalskim

Palestra 46/3-4(531-532), 136-137

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PATRON

Ołtarz św. Iwona w Piotrkowie Trybunalskim

Kościół Jezuitów w Piotrkowie Trybunalskim (1695–1727), jeden z cenniejszych polskich zabytków sakralnych późnego baroku, ma we wnętrzu ołtarz Św. Iwona, pamiątkę dawnych dobrych czasów Trybunału Koronnego (1568–1794).

Ołtarz Św. Iwona znajdował się pierwotnie w piotrkowskim kościele Pijarów, przeniesiony został po kasacie zakonu jezuitów (1773).

Umieszczony tu obraz z ołtarza przedstawia Świętego w pijarskim stroju i przynosi Św. Iwona (1253–1303) do Polski XVIII wieku, w typowo barokową scenerię współczesną malarzowi, którym według niektórych publikacji był Szymon Czechowicz (1689–1775).

Na pierwszym planie znajduje się postać ówczesnego adwokata, patrona z Trybunału, szlachcica o pewnej sobie twarzy, gotowego bronić swych racji silną ręką wychylającą się z wylotów kontusza oraz ściskającego czekan.

W jego towarzystwie przybyła do Świętego piękna wdowa z dziećciem na rękę oraz jej krewny w podeszłym wieku.

Wszyscy błagają Św. Iwona o pomoc. Adwokat przyklęknął tylko na jedno kolano, w sposób widoczny pewien jest swoich racji moralnych i prawnych. Na wymalowanym plafonie daje się zauważyć zmarłego męża wdowy, zapewne poległego w obronie Ojczyzny.

Nie ulega wątpliwości, że wręczona Świętemu suplika odniesie swój skutek – świadczy o tym przychylny wyraz twarzy i sposób trzymania supliki przez Św. Iwona.

Umieszczony obecnie napis nad ołtarzem głosi:

*Św. Iwonie
Obrońco i opiekunie
Wdów, sierot i ubogich
Módl się za nami*

Podobno pierwotnie umieszczona była łacińska sentencja głosząca, że postawa Św. Iwona godna jest ogólnego podziwu.

W czasach Trybunału Koronnego przed ołtarzem zbierali się palestranci na nabo-

Ołtarz św. Iwona. (Fot. o. Stanisław Pacholik, SJ)

żeństwach i zamawianych wotywach. Później kult Św. Iwona uległ jakby zapomnieniu, jednakże obecnie wydaje się odradzać na nowo, co niewątpliwie pozostaje w związku ze znajdującą się w tymże kościele, a pochodzącą z Trybunału Koronnego, czekającą na koronację, Matką Boską Trybunalską.

Na zakończenie wspomnieć należy o bogactwie wystroju barokowego ołtarza, pięknie jego mensy i znakomitych proporcjach.

Andrzej Tomas